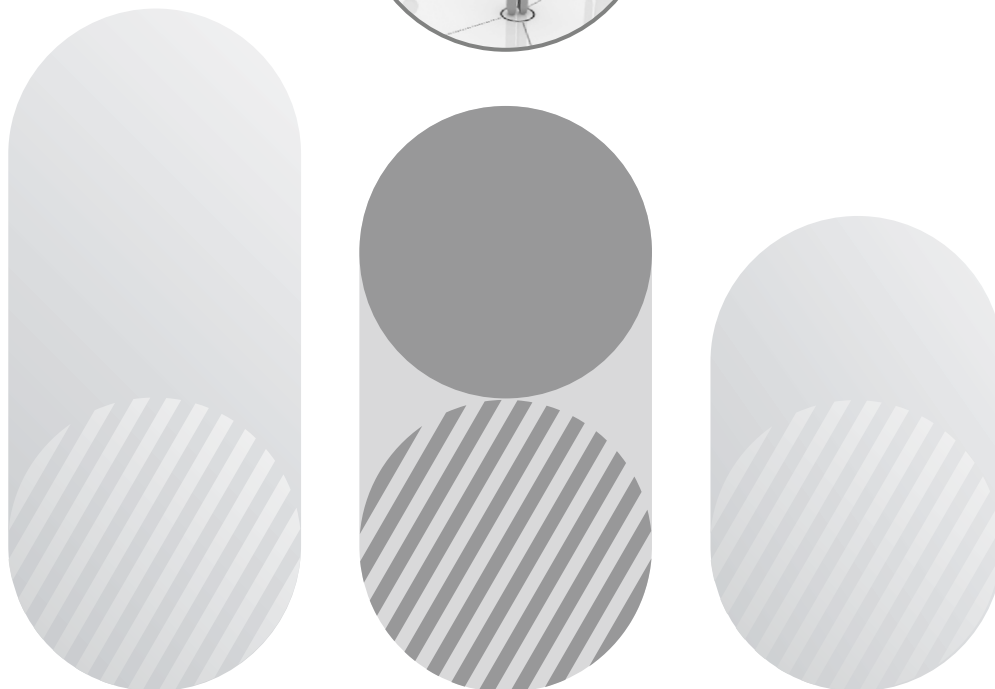

Rynek pracy w województwie śląskim w latach 2016-2017

Labour market in Śląskie Voivodship in the years 2016-2017

Rynek pracy w województwie śląskim w latach 2016-2017

Labour market in Śląskie Voivodship in the years 2016-2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Katowicach, Śląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Katowice, Śląski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Jan Fryc, Anna Owczarek, Iwona Pudo

Kierujący

Supervisor

Ilona Żurek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Sylwia Arendt-Bierońska, Piotr Porwisz, Iwona Więcek

Tłumaczenie

Translation

Paulina Kozłowska

ISBN 978-83-89641-93-9

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on the website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing SO data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie publikacji „**Rynek pracy w województwie śląskim w latach 2016-2017**”, która ma na celu dostarczenie najważniejszych informacji wpływających na kształtowanie się sytuacji na rynku pracy w województwie. Dane prezentowane w opracowaniu mogą stanowić podstawę do podejmowania działań profilaktycznych i prowadzenia odpowiedniej polityki w ww. obszarze.

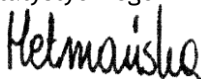
Opracowanie zawiera informacje dotyczące m.in. aktywności ekonomicznej ludności, pracujących i zatrudnionych, bezrobocia rejestrowanego, popytu na pracę, zatrudnienia w warunkach zagrożenia oraz wypadków przy pracy.

Publikacja składa się z syntezy i analizy wzbogaconej prezentacją graficzną danych w postaci wykresów i map, jak również z uwag metodologicznych zawierających definicje podstawowych pojęć.

Opracowanie dostępne jest na stronie internetowej Urzędu Statystycznego katowice.stat.gov.pl wraz z częścią tabelaryczną w postaci tablic Excel. Zestaw danych w tablicach zaprezentowano według rodzajów działalności w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 oraz w wybranym zakresie – według podregionów, powiatów i gmin.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich odbiorców zainteresowanych przedmiotową tematyką.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, listopad 2018 r.

Preface

I would like to present you with another edition of the publication **"Labour market in Śląskie Voivodship in 2016-2017"**, whose purpose is to provide key information influencing the shaping of the situation on the labour market in the voivodship. The data presented in the publication may constitute a basis for adopting preventive actions and maintaining appropriate policies in this area

The publication contains information regarding i.a. economic activity of the population, employed persons and paid employees, registered unemployment, demand for labour, employment in hazardous conditions and accidents at work.

The publication consists of a synthesis and analysis enriched with graphical presentation of data in the form of graphs and maps as well as methodological notes containing definitions of basic concepts.

The publication is available on the website of the Statistical Office katowice.stat.gov.pl, together with a tabular part in the form of Excel tables. The set of data in the tables is presented by type of activity according to the Polish Classification of Activities 2007 and in the selected scope – by subregions, powiats and gminas.

I hope that the publication will be a useful source of knowledge for all interested in the subject matter.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, November 2018

Spis treści

Contents

	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	9
<i>Symbols. Major abbreviations</i>	
Synteza	10
<i>Executive summary</i>	
1. Aktywność ekonomiczna ludności	11
<i>1. Economic activity of the population</i>	
2. Pracujący i zatrudnieni	13
<i>2. Employed persons and paid employment</i>	
3. Popyt na pracę.....	14
<i>3. Demand for labour</i>	
4. Bezrobocie rejestrowane	16
<i>4. Registered unemployment</i>	
5. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	18
<i>5. Persons working in hazardous conditions</i>	
6. Wypadki przy pracy	20
<i>6. Accidents at work</i>	
7. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	21
<i>7. Wages and salaries and social benefits</i>	
Uwagi metodologiczne	23
<i>Methodological notes</i>	

Tablice

Tables

	<u>Nr</u> <u>No</u>	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej	1	11
<i>Economic activity of the population aged 15 and more</i>		
Liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	2	19
<i>Number of persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions</i>		
Przeciętna liczba emerytów i rencistów.....	3	22
<i>Average number of retirees and pensioners</i>		
Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto	4	22
<i>Average monthly gross retirement and other pension</i>		

Mapy

Maps

	Nr	Str.
	<i>No</i>	<i>Page</i>
Pracujący na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	1	13
<i>Employed persons per 1000 population by powiats in 2017</i>		
Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2017 r.	2	16
<i>Registered unemployment rate by powiats in 2017</i>		

Wykresy

Graphs

	Nr	Str.
	<i>No</i>	<i>Page</i>
Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci w 2017 r.	1	11
<i>Employment rate by age and sex in 2017</i>		
Struktura pracujących według grup sekcji PKD w 2017 r.	2	13
<i>Structure of employed persons by groups of the PKD sections in 2017</i>		
Struktura wolnych miejsc pracy według grup zawodów w 2017 r.	3	14
<i>Structure of job vacancies by occupational groups in 2017</i>		
Struktura zlikwidowanych miejsc pracy według sekcji PKD w 2017 r.	4	15
<i>Structure of liquidated job places by the PKD sections in 2017</i>		
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w 2017 r.	5	17
<i>Structure of registered unemployed persons in 2017</i>		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2017 r.	6	18
<i>Persons working in hazardous conditions in 2017</i>		
Struktura zatrudnionych w warunkach zagrożenia według sekcji PKD w 2017 r.	7	18
<i>Structure of persons working in hazardous conditions by the PKD sections in 2017</i>		
Stanowiska pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego	8	19
<i>Workstations assessed for occupational risk</i>		
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup przyczyn wypadku w 2017 r.	9	20
<i>Structure of persons injured in accidents at work by groups of causes of accidents in 2017</i>		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów	10	21
<i>Average monthly gross wages and salaries by powiats</i>		

Spis tablic – załącznik

List of tables - annex

	Nr No
Rynek pracy w województwie śląskim na tle kraju. <i>Labour market in Śląskie Voivodship against the background of the country</i>	1
Ważniejsze dane o rynku pracy w województwie śląskim <i>Major data on labour market in Śląskie Voivodship</i>	2
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania – na podstawie BAEL <i>Economic activity of the population aged 15 and more by sex and place of residence – on the basis of LFS</i>	3
Aktywność ekonomiczna ludności według wieku oraz poziomu wykształcenia – na podstawie BAEL <i>Economic activity of the population by age and educational level – on the basis of LFS</i>	4
Pracujący w gospodarce narodowej <i>Employed persons in the national economy</i>	5
Pracujący według statusu zatrudnienia <i>Employed persons by employment status</i>	6
Pracujący według sekcji PKD <i>Employed persons by the PKD sections</i>	7
Przeciętne zatrudnienie oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji PKD <i>Average paid employment and average monthly gross wages and salaries by the PKD sections</i>	8
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni według sekcji PKD <i>Full- and part-time paid employment by the PKD sections</i>	9
Przyjęcia do pracy według sekcji PKD <i>Hires by the PKD sections</i>	10
Zwolnienia z pracy według sekcji PKD <i>Terminations by the PKD sections</i>	11
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy według sekcji PKD <i>Graduates of tertiary education institutions, vocational schools and general secondary schools, who took work for the first time by the PKD sections</i>	12
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane <i>Job vacancies, newly created and liquidated jobs</i>	13
Bezrobotni zarejestrowani <i>Registered unemployed persons</i>	14
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy <i>Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority</i>	15

Bezrobotni zarejestrowani poprzednio pracujący według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	16
<i>Registered unemployed persons previously in employment by kind of activity of the last workplace and job offers</i>	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	17
<i>Persons working in hazardous conditions</i>	
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	18
<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions</i>	
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	19
<i>Benefits for accidents at work and occupational diseases</i>	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	20
<i>Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)</i>	
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	21
<i>Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)</i>	
Pracujący według rodzajów działalności, podregionów oraz powiatów	22
<i>Employed persons by kind of activity, subregions and powiats</i>	
Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych według podregionów oraz powiatów	23
<i>Basic data on registered unemployed persons by subregions and powiats</i>	
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani oraz oferty pracy według podregionów i powiatów	24
<i>Newly registered and de-registered unemployed persons as well as job offers by subregions and powiats</i>	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według podregionów i powiatów	25
<i>Persons working in hazardous conditions by subregions and powiats</i>	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami według podregionów i powiatów	26
<i>Persons injured in accidents at work and number of days of incapacity to work caused by accidents at work by subregions and powiats</i>	
Bezrobotni zarejestrowani według podregionów, powiatów i gmin	27
<i>Registered unemployed persons by subregions, powiats and gminas</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbol	Opis
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło
Zero (0,0)	Zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Skrót	Znaczenie
tys.	tysiąc
mln	milion
zł	złoty
r.	rok
cd.	ciąg dalszy
dok.	dokończenie
nr (Nr)	numer
poz.	pozycja
p. proc.	punkt procentowy
tabl.	tablica
Dz. U.	Dziennik Ustaw
itp.	I tym podobne
m.in.	między innymi
np.	na przykład
tj.	to jest
tzn.	to znaczy
NTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych

Synteza

Przeciętne roczne **wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w województwie śląskim w 2017 r. wskazują na poprawę sytuacji na rynku pracy w porównaniu z 2016 r. Zwiększyła się liczba pracujących (o 1,0%), natomiast obniżyła się liczba bezrobotnych (o 28,0%). Zanotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia (o 0,8 p. proc.) i spadek stopy bezrobocia (o 1,5 p. proc.). Zmniejszyła się liczba biernych zawodowo oraz zmniejszyło się obciążenie pracujących osobami niepracującymi.

W 2017 r. liczba **pracujących w gospodarce narodowej** zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,3%. Wzrost liczby pracujących odnotowano w większości sekcji, w tym największy w administrowaniu i działalności wspierającej (o 8,0%). W skali roku zwiększyła się także liczba pracujących w jednostkach powyżej 9 osób pracujących (o 1,9%). W 2017 r., podobnie jak w 2016 r., liczba przyjęć do pracy była wyższa niż liczba zwolnień. W porównaniu z 2016 r. liczba przyjęć do pracy i liczba zwolnień z pracy obniżyła się odpowiednio o: 1,5% i 4,0%. Podobne tendencje dotyczyły współczynników zwolnień i przyjęć.

W końcu 2017 r. liczba **wolnych miejsc pracy** była większa niż w końcu 2016 r. o 65,4%. Największą liczbą wolnych miejsc pracy dysponowały jednostki prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego. W skali roku zwiększyła się także liczba nowo utworzonych niewykorzystanych miejsc pracy (o 34,6%). Najwięcej nowych miejsc pozostało jeszcze nie obsadzonych w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. W 2017 r. liczba nowo utworzonych miejsc pracy była wyższa niż zlikwidowanych miejsc pracy (81,4 tys. wobec 30,7 tys.).

W ujęciu rocznym zanotowano spadek liczby **zarejestrowanych bezrobotnych** (o 21,1%) oraz **stopy bezrobocia rejestrowanego** (o 1,5 p. proc.). W ciągu 2017 r. liczba osób wyłączonych z ewidencji przewyższała liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych (podobnie w 2016 r.). Do urzędów pracy zgłoszono w 2017 r. więcej ofert pracy niż przed rokiem (o 23,7%). W końcu 2017 r. na 1 ofertę pracy przypadało mniej bezrobotnych niż w końcu 2016 r. (8 wobec 11).

Poprawiły się w porównaniu z 2016 r. **warunki pracy**, co przejawiało się zmniejszeniem liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (o 1,7%). Obniżyła się liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych ze środowiskiem pracy (o 3,0%) i z uciążliwością pracy (o 2,1%), natomiast wzrosła liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (o 3,9%).

Liczba osób **poszkodowanych w wypadkach przy pracy** zwiększyła się w skali roku (o 3,0%), na co złożył się wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych (o 2,9%) oraz osób poszkodowanych z ciężkimi i innymi obrażeniami ciała (odpowiednio o: 57,4% i 2,7%). Wskaźnik wypadkowości w 2017 r. był wyższy niż w 2016 r. (7,53 wobec 7,48).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej było wyższe niż przed rokiem (o 4,6%). Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto zanotowano we wszystkich sekcjach, największy w zakwaterowaniu i gastronomii (o 10,2%) oraz w informacji i komunikacji (o 9,7%).

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. odnotowano zwiększenie przeciętnej liczby **emerytów i rencistów** z ZUS i KRUS (o 0,2%). Wzrosła przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana zarówno przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jak i przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (odpowiednio o: 2,2% i 0,1%).

1. Aktywność ekonomiczna ludności

Kompleksowy obraz sytuacji na rynku pracy przedstawiają przeciętne roczne wyniki reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w wieku 15 lat i więcej (BAEL). Przeciętna liczba ludności w wieku 15 lat i więcej według BAEL w 2017 r. wyniosła 3677 tys. osób i była o 0,7% niższa niż przed rokiem. Ponad połowa z nich (53,4%) to aktywni zawodowo, a 46,6% – bierni zawodowo. W porównaniu z 2016 r. obniżyła się przeciętna liczba aktywnych zawodowo (o 0,6%) oraz biernych zawodowo (o 0,8%).

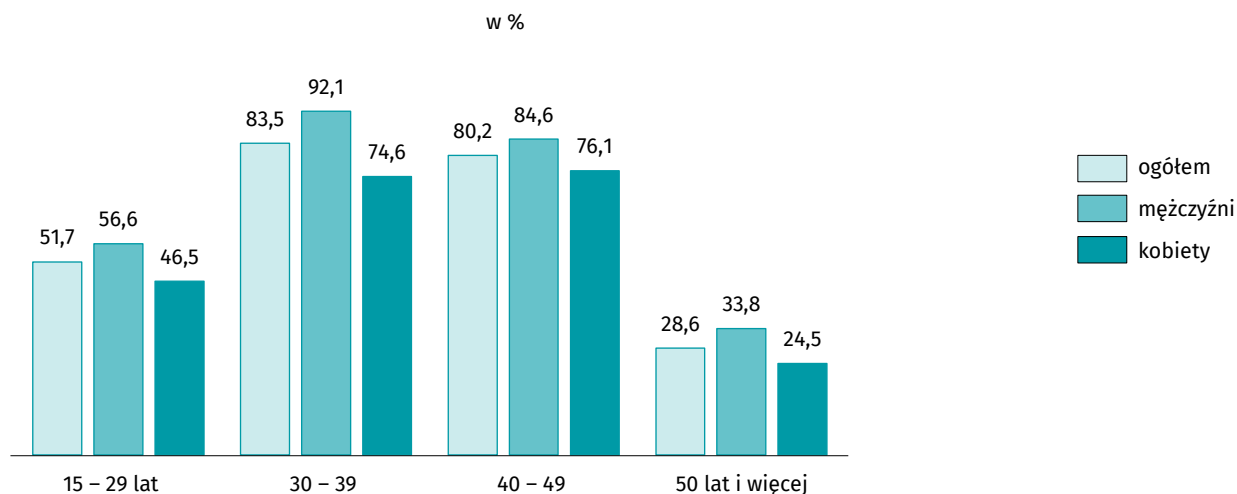
Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej
Przeciętne roczne

Wyszczególnienie a – 2016 b – 2017	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	
		razem	pracujący	bezrobotni		
w tysiącach						
OGÓŁEM	a	3702	1975	1868	107	1727
	b	3677	1963	1886	77	1714
Mężczyźni	a	1767	1070	1013	57	698
	b	1754	1065	1024	41	689
Kobiety	a	1935	905	855	50	1029
	b	1923	898	862	36	1025

W 2017 r. wśród aktywnych zawodowo 96,1% stanowiły osoby pracujące, a 3,9% – bezrobotne. W skali roku wzrosła przeciętna liczba pracujących (o 1,0%), podczas gdy liczba bezrobotnych zmniejszyła się (o 28,0%). Na 1000 pracujących przypadało 950 osób niepracujących (bezrobotnych i biernych zawodowo), podczas gdy w kraju – 863. W 2016 r. w województwie śląskim omawiany wskaźnik wyniósł – 982.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w województwie śląskim w 2017 r. wyniósł 53,4% (56,4% w kraju) i obniżył się o 0,1 p. proc. w relacji do 2016 r. Współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (60,7% wobec 46,7%) oraz wyższy dla mieszkańców miast niż wsi (53,4% wobec 53,3%). W porównaniu z 2016 r. zwiększył się poziom aktywności zawodowej mężczyzn (o 0,1 p. proc.), natomiast zmniejszył się kobiet (o 0,1 p. proc.). W omawianym okresie współczynnik aktywności zawodowej ludności wzrósł wśród mieszkańców wsi (o 0,3 p. proc.), natomiast obniżył się wśród mieszkańców miast (o 0,1 p. proc.).

Wykres 1. Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci w 2017 r.
Przeciętne roczne

Miernikiem zaangażowania ludności w pracę jest wskaźnik zatrudnienia, który dla ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej w 2017 r. wyniósł 51,3% (w kraju – 53,7%). Poziom zaangażowania zawodowego był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet (58,4% wobec 44,8%). Wskaźnik zatrudnienia dla mieszkańców miast wyniósł 51,2%, a dla mieszkańców wsi – 51,6%. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia o 0,8 p. proc., przy czym w większym stopniu wśród mężczyzn (o 1,1 p. proc.) niż wśród kobiet (o 0,6 p. proc.). Zwiększyło się zaangażowanie zawodowe mieszkańców wsi (o 1,4 p. proc.), jak i mieszkańców miast (o 0,7 p. proc.).

W 2017 r. przeciętna liczba bezrobotnych według BAEL wyniosła 77 tys. osób i w porównaniu z 2016 r. obniżyła się o 28,0%. Stopa bezrobocia mierzona udziałem bezrobotnych w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo wyniosła 3,9% (w kraju 4,9%) i była niższa o 1,5 p. proc. niż w 2016 r. Wyższą stopę bezrobocia zanotowano dla kobiet niż dla mężczyzn (4,0% wobec 3,8%), a także wśród mieszkańców miast niż wsi (4,2% wobec 2,9%). W skali roku zmniejszyła się stopa bezrobocia zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn (po 1,5 p. proc.). Stopa bezrobocia dla mieszkańców miast i wsi także się obniżyła odpowiednio o: 1,4 p. proc. i 2,3 p. proc.

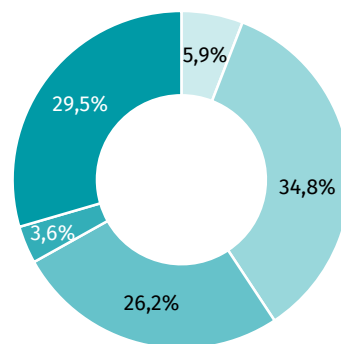
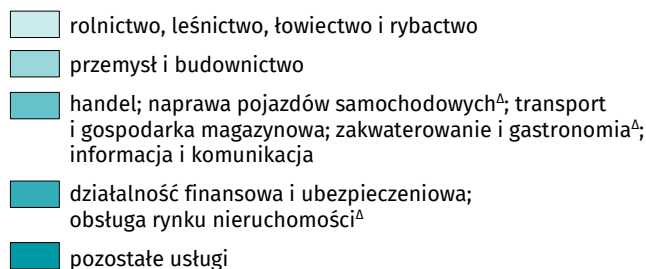
Przeciętna liczba biernych zawodowo w 2017 r. ukształtowała się na poziomie 1714 tys. osób, niższym o 13 tys. (tj. o 0,8%) niż w 2016 r.; bierne zawodowo kobiety stanowiły 59,8%. Obniżyła się liczba biernych zawodowo mężczyzn (o 1,3%) oraz kobiet (o 0,4%); mieszkańców miast (o 0,8%) i mieszkańców wsi (o 0,5%). Głównymi przyczynami bierności zawodowej były: emerytura (53,6% ogółu biernych zawodowo), nauka, uzupełnianie kwalifikacji (15,6%), obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (13,7%) oraz choroba, niepełnosprawność (10,9%).

2. Pracujący i zatrudnieni

Liczba pracujących w gospodarce narodowej (według faktycznego miejsca pracy) w końcu 2017 r. wyniosła 1744,9 tys. osób, tj. o 2,3% więcej niż przed rokiem (odpowiednio w 2016 r. wzrost o 2,1%). Kobiety stanowiły 45,8% ogółu pracujących, tj. o 0,2 p. proc. mniej niż w końcu 2016 r. Najwięcej osób pracowało w przetwórstwie przemysłowym (21,7% ogółem pracujących) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (16,0%).

Wykres 2. Struktura pracujących według grup sekcji PKD w 2017 r.

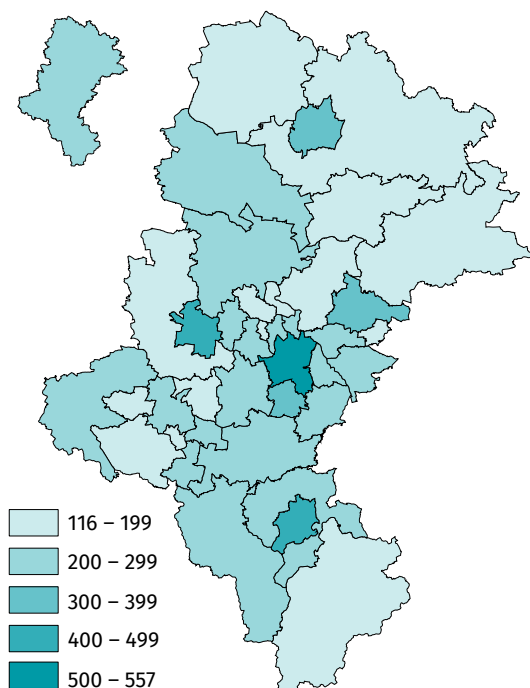
Stan w dniu 31 XII

Według faktycznego miejsca pracy w końcu 2017 r. liczba pracujących w podmiotach gospodarki narodowej (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) wyniosła 1229,5 tys., tj. o 1,9% więcej niż w końcu 2016 r. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów najwięcej pracujących było w: Katowicach (13,4% ogółem pracujących), Gliwicach i Bielsku-Białej (po 6,6%) oraz w Częstochowie (6,1%). Najmniej pracujących odnotowano w Świętochłowicach (0,6%), powiecie rybnickim (0,7%) oraz w Piekarach Śląskich (0,9%).

Mapa 1. Pracujący na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Liczba przyjęć do pracy (pracowników pełnozatrudnionych) w 2017 r. w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła 268,3 tys., tj. o 1,5% mniej niż w 2016 r. Udział przyjętych kobiet w ogółem przyjętych wyniósł 38,7%.

W sekcjach o największym udziale w liczbie przyjęć do pracy w porównaniu z 2016 r. zmniejszył się udział przyjęć do pracy, np. w administrowaniu i działalności wspierającej (z 22,5% do 14,9%), natomiast wzrósł w przetwórstwie przemysłowym (z 24,2% do 27,7%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (z 10,1% do 11,5%).

Spośród przyjętych do pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby poprzednio pracujące – 66,1%. Odsetek osób, które podjęły pracę po raz pierwszy wyniósł 14,8%.

W 2017 r. odnotowano 237,3 tys. zwolnień z pracy, tj. o 4,0% mniej w stosunku do 2016 r. Udział zwolnionych kobiet wyniósł 35,8%. Najwięcej zwolnień odnotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 25,5% zwolnień ogółem (w 2016 r. – 21,0%). Spośród zwolnionych z pracy, podobnie jak w 2016 r., najliczniejszą grupę stanowiły osoby zwolnione na mocy porozumienia stron – 34,8%. Współczynnik zwolnień w 2017 r. wyniósł 23,4%, przed rokiem – 24,6%.

3. Popyt na pracę

Badanie popytu na pracę dostarcza informacji o liczbie pracujących, wolnych miejscach pracy, nowo utworzonych oraz zlikwidowanych miejscach pracy.

Na podstawie badania popytu na pracę w województwie śląskim w końcu grudnia 2017 r. pracowało 1500,0 tys. osób, tj. o 6,6% więcej niż w końcu 2016 r. W jednostkach powyżej 49 osób pracowało 809,8 tys. osób, w jednostkach od 10 do 49 osób – 377,4 tys., a w jednostkach do 9 osób – 312,9 tys. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności, najwięcej osób pracowało w przetwórstwie przemysłowym (24,6%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (17,1%) oraz w budownictwie (6,7%).

Wśród pracujących najliczniejszą grupą zawodową byli specjaliści (288,1 tys., tj. 19,2% ogółu), w dalszej kolejności – operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (237,4 tys., tj. 15,8%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (234,5 tys., tj. 15,6%).

W końcu 2017 r. zanotowano 14,6 tys. wolnych miejsc pracy (8,8 tys. przed rokiem), w tym 6,2 tys. w jednostkach do 9 pracujących. Największą liczbą wolnych miejsc dysponowały jednostki prowadzące działalność zaliczane do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (3,7 tys., tj. 25,0% ogółem), handel; naprawa pojazdów samochodowych (2,7 tys., tj. 18,2%), budownictwo (2,0 tys., tj. 13,5%) oraz transport i gospodarka magazynowa (1,7 tys., tj. 11,7%).

Wykres 3. Struktura wolnych miejsc pracy według grup zawodów w 2017 r.

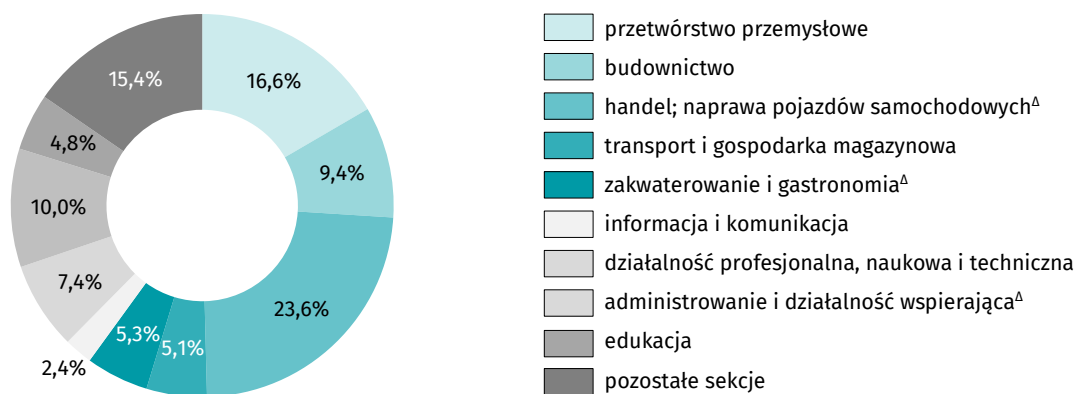
Stan w dniu 31 XII

przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	pracownicy usług osobistych i sprzedawcy
specjaliści	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy
technicy i inny średni personel	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń
pracownicy biurowi	pracownicy wykonujący prace proste

Z punktu widzenia oceny rynku pracy istotne znaczenie ma struktura kwalifikacyjno-zawodowa pracowników poszukujących pracy. Największa ilość wolnych miejsc pracy przeznaczona była dla pracowników o stosunkowo niskich kwalifikacjach; dla: robotników przemysłowych i rzemieślników przeznaczonych było 4,0 tys. wolnych miejsc pracy, operatorów i monterów maszyn i urządzeń – 3,0 tys., a pracowników usług i sprzedawców – 2,6 tys. Wolne miejsca pracy oczekiwały również na pracowników o wysokich kwalifikacjach zawodowych, na specjalistów oczekiwało 1,7 tys. wolnych miejsc pracy.

W ogólnej liczbie nowo utworzonych miejsc pracy znajdują się niewykorzystane miejsca pracy. W końcu 2017 r. 2,6 tys. nowych miejsc pozostało jeszcze nie obsadzonych, w tym głównie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (0,7 tys., tj. 25,2% ogółu) oraz w przetwórstwie przemysłowym (0,6 tys., tj. 21,3%). Najwięcej niezagospodarowanych miejsc pracy przeznaczonych było dla pracowników usług osobistych i sprzedawców (0,7 tys.) oraz specjalistów (0,6 tys.).

Wykres 4. Struktura zlikwidowanych miejsc pracy według sekcji PKD w 2017 r.

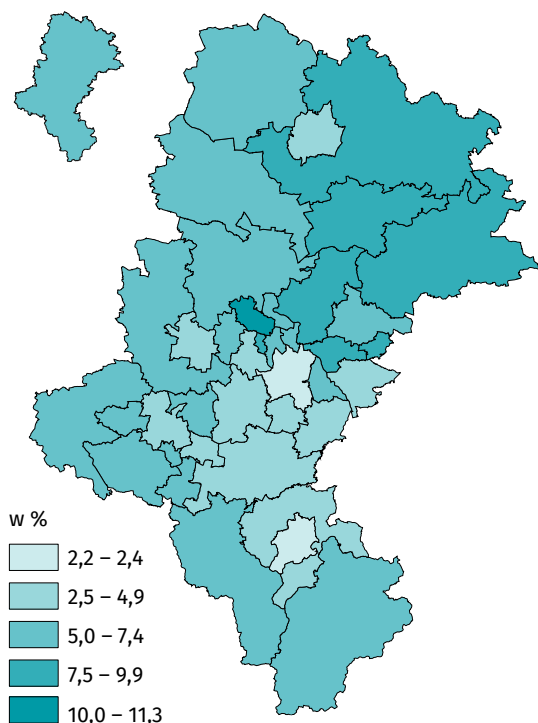
W 2017 r. zostało zlikwidowanych 30,7 tys. miejsc pracy, tj. o 12,2% mniej niż w 2016 r. Wśród zlikwidowanych miejsc pracy 44,0% pochodziło z jednostek do 9 osób pracujących, 29,0% – z jednostek powyżej 49 osób pracujących, a 27,0% – z jednostek od 10 do 49 osób pracujących. Najwięcej zlikwidowano miejsc pracy w podmiotach prowadzących działalność zaliczaną do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych (7,2 tys.), przetwórstwo przemysłowe (5,1 tys.) oraz administrowanie i działalność wspierająca (3,1 tys.).

4. Bezrobocie rejestrowane

W urzędach pracy w końcu 2017 r. było zarejestrowanych 94,7 tys. osób, tj. o 21,1% mniej niż w końcu 2016 r. Spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do końca 2016 r. odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym największy w Bytomiu (o 29,3%) i Żorach (o 27,9%). Udział osób bez prawa do zasiłku wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 86,4% (86,5% w końcu grudnia 2016 r.).

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

W końcu 2017 r. stopa bezrobocia wyniosła 5,1% (w kraju – 6,6%) i była o 1,5 p. proc. niższa niż przed rokiem. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów odnotowuje się znaczne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w Bytomiu (11,3% wobec 15,4% w końcu 2016 r.), natomiast najniższą w Katowicach (2,2% wobec 2,8%). W porównaniu z końcem 2016 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach, w tym w największym stopniu w Bytomiu (o 4,1 p. proc.).

Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2017 r. wyniosła 192,7 tys. i była mniejsza niż przed rokiem (o 13,1%). Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (20,5 tys.), a najmniej w grudniu (14,5 tys.). Wśród nowo zarejestrowanych liczną grupę stanowiły osoby, które rejestrowały się po raz kolejny (81,3%). Osoby poprzednio pracujące stanowiły 87,1% nowych rejestracji.

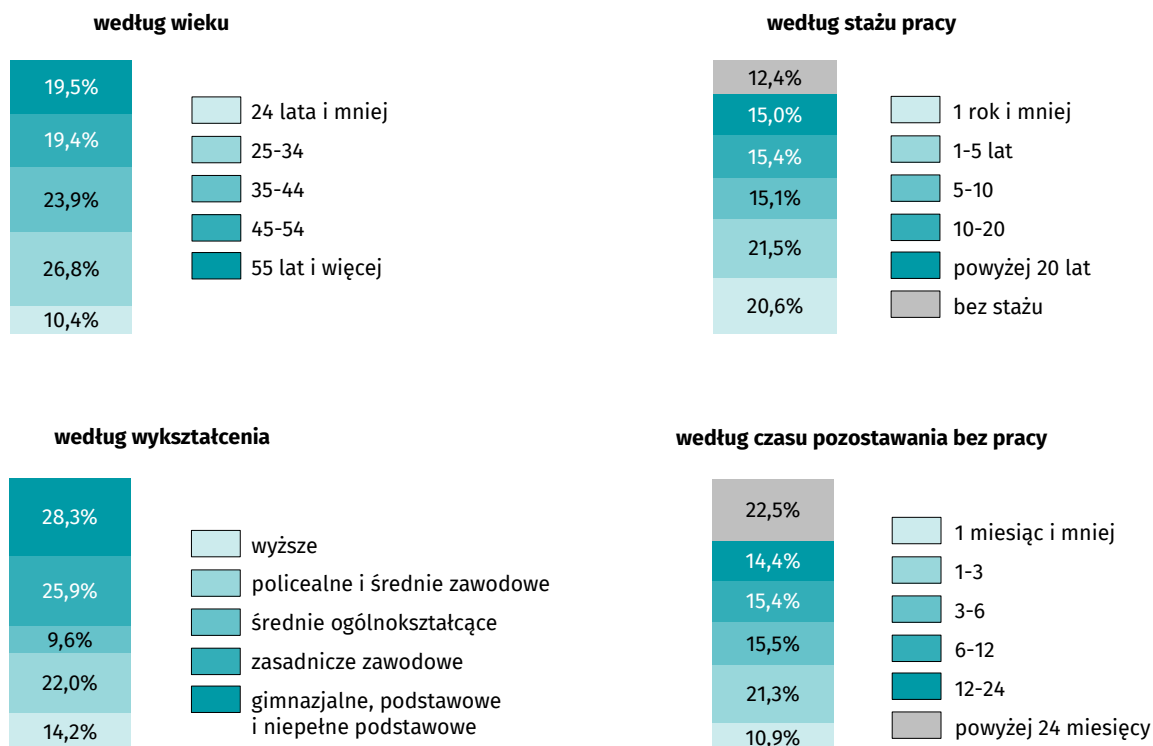
Z ewidencji urzędów pracy w ciągu 2017 r. wykreślono 218,0 tys. osób, tj. o 12,9% mniej niż w 2016 r. Największą liczbę osób wyłączono z rejestrów w marcu (22,2 tys.), a najmniejszą w grudniu (14,5 tys.). Główną przyczyną wyrejestrowania bezrobotnych było podjęcie pracy (101,0 tys., tj. 46,3% ogółu). W wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy status bezrobotnego utraciło 50,7 tys. osób.

Z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w końcu 2017 r. skorzystało łącznie 8,3 tys. osób, tj. 8,8% ogółu bezrobotnych (przed rokiem odpowiednio: 7,2 tys. i 6,0%). W skali roku zwiększyła się liczba bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach z 92 do 116 osób. Przy robotach publicznych było zatrudnionych 606 osób, przy pracach interwencyjnych – 2035 (więcej niż przed rokiem odpowiednio o: 9,8% i 5,4%), a prace społecznie użyteczne odbywało 275 osób (o 18,6% mniej). Na staż skierowano 4697 bezrobotnych (w końcu 2016 r. 3820).

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu 2017 r. liczyli 78,8 tys. osób i stanowili 83,3% ogółu bezrobotnych (84,1% przed rokiem). Do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy należały m.in. osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych ogółem wyniósł 51,9%. Osoby bezrobotne powyżej 50. roku stanowiły 29,6% bezrobotnych, a osoby do 30. roku życia – 22,9%. Udział osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia wyniósł 18,8%, a niepełnosprawnych – 7,3%.

Wykres 5. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

W ciągu 2017 r. do urzędów pracy zgłoszono 210,4 tys. ofert pracy, tj. o 23,7% więcej niż w 2016 r. Wśród ofert pracy 18,0 tys. dotyczyło stażu, 3,5 tys. prac społecznie użytecznych, a 8,2 tys. było adresowanych do niepełnosprawnych.

W końcu 2017 r. w urzędach pracy zanotowano 11,5 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej (tj. o 7,3% więcej niż w końcu 2016 r.), w tym 5,3 tys. było niewykorzystanych dłużej niż 30 dni. Na 1 ofertę pracy przypadało 8 bezrobotnych (wobec 11 w 2016 r.). Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, najmniej bezrobotnych na 1 ofertę pracy zanotowano w Świętochłowicach (1 osobę), natomiast najwięcej w powiecie myszkowskim (497).

Z danych urzędów pracy na koniec grudnia 2017 r. wynika, że 25 zakładów pracy zadeklarowało zwolnienie w najbliższym czasie 883 pracowników (56 zakładów i 1543 pracowników w końcu 2016 r.).

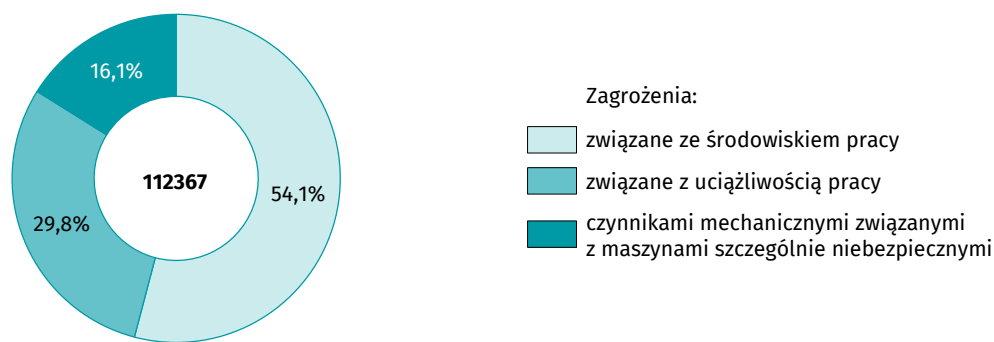
Wydatki Funduszu Pracy na obsługę bezrobocia w 2017 r. wyniosły 624,6 mln zł (o 3,4% mniej niż w 2016 r.). Na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 180,0 mln zł, tj. o 16,6% mniej niż w 2016 r. Na programy na rzecz promocji zatrudnienia wydano z Funduszu Pracy 404,7 mln zł, tj. o 3,5% więcej niż w 2016 r. Wśród wydatków na programy na rzecz promocji zatrudnienia najwięcej środków przeznaczono na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej (93,9 mln zł) oraz na staże (92,7 mln zł).

5. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia

W 2017 r. badaniem warunków pracy w województwie śląskim objęto 730,5 tys. pracujących, tj. o 1,3% więcej niż w 2016 r. W warunkach zagrożenia zatrudnionych było 112,4 tys. osób (liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego na danym stanowisku pracy), czyli 15,4% ogółu pracowników w przedsiębiorstwach objętych badaniem (15,8% w 2016 r.). W skali roku liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia zmniejszyła się o 1929 osób, tj. o 1,7%. Wśród ogółu pracujących w warunkach zagrożenia kobiety stanowiły 14,5% (12,8% w 2016 r.). W 2017 r. największą liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi zanotowano w przemyśle – 90,0 tys. (80,1% ogółu), która w skali roku obniżyła się o 1,9 tys. osób. W budownictwie odnotowano 8,6 tys. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (7,6%), a w transporcie i gospodarce magazynowej 8,4 tys. (7,5%).

Wykres 6. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2017 r.

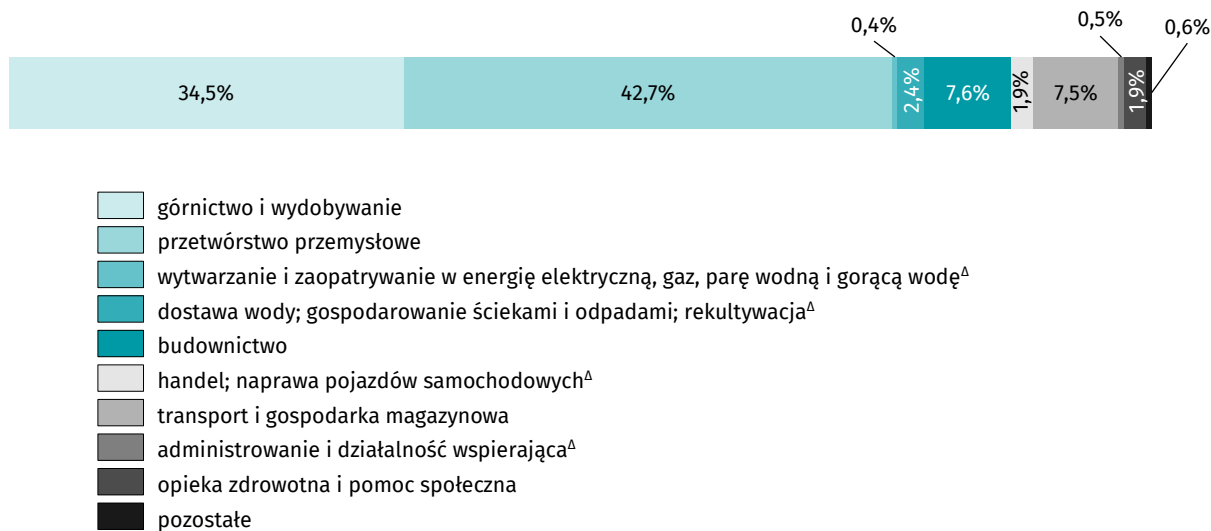
Stan w dniu 31 XII

Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości jest miarą informującą o skali zatrudnienia w warunkach zagrożenia, w końcu 2017 r. wyniosła 153,8 i była niższa od odnotowanej w 2016 r. (158,5). Największe zagrożenie dla zdrowia w miejscu pracy mierzone tym wskaźnikiem odnotowano w górnictwie i wydobywaniu – 478,9 (494,7 w 2016 r.), budownictwie – 187,5 (191,4) oraz w przetwórstwie przemysłowym – 154,9 (153,4).

Wykres 7. Struktura zatrudnionych w warunkach zagrożenia według sekcji PKD w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

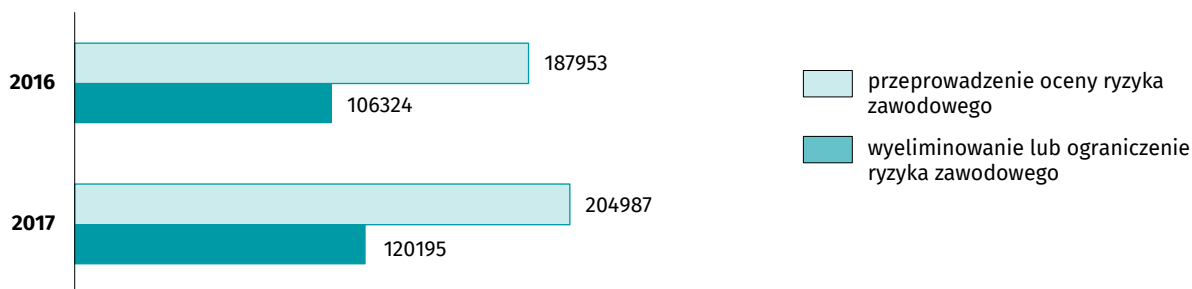

W końcu 2017 r. liczba osobozagrożeń związanych ze środowiskiem pracy wyniosła 85,0 tys. (85,2 tys. przed rokiem), z uciążliwością pracy 44,6 tys. (46,3 tys.), a związanych z czynnikami mechanicznymi – 20,7 tys. (21,8 tys.).

Wśród czynników szkodliwych związanych ze środowiskiem pracy przeważało zagrożenie wywołane hałasem i pyłami przemysłowymi (odpowiednio: 44,0% i 34,7% osobozagrożeń), natomiast związanych z uciążliwością pracy przeważało nadmierne obciążenie fizyczne (50,9% osobozagrożeń).

W 2017 r. zlikwidowano lub ograniczono 46,7 tys. osobozagrożeń związanych z czynnikami środowiska pracy (46,5 tys. w 2016 r.), jednocześnie ujawniono 29,8 tys. osobozagrożeń (28,3 tys. w 2016 r.); zlikwidowano lub ograniczono 15,0 tys. osobozagrożeń wynikających z uciążliwości pracy, jednocześnie ujawniono 7,2 tys. osobozagrożeń, w 2016 r. odpowiednio 11,6 tys. osobozagrożeń i 9,6 tys. osobozagrożeń.

Wykres 8. Stanowiska pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego

W 2017 r. dokonano oceny ryzyka zawodowego dla 205,0 tys. stanowisk pracy (o 17,0 tys. więcej niż w 2016 r.), na których było zatrudnionych 293,7 tys. osób (przed rokiem 309,7 tys. osób). Poprzez zastosowanie środków technicznych, organizacyjnych oraz ochrony indywidualnej wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 120,2 tys. stanowiskach pracy, na których zatrudnionych było 174,6 tys. osób, natomiast w 2016 r. – na 106,3 tys. stanowiskach pracy, na których zatrudnionych było 186,7 tys. osób.

Zatrudnionym w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych przysługuje z tego tytułu prawo do korzystania z określonych świadczeń.

Tablica 2. Liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych
Stan w dniu 15 XII

Wyszczególnienie	2016		2017	
	w osobach	2015 = 100	w osobach	2016 = 100
Posiłki profilaktyczne	122595	99,9	118252	96,5
Napoje	137424	95,9	137551	100,1
Inne środki odżywcze	29782	75,8	21542	72,3
Dodatki pieniężne	96339	92,4	79270	82,3
Skrócony czas pracy	16477	111,8	14606	88,6
Dodatkowe urlopy	51647	110,6	52293	101,3
Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze	2615	87,5	1956	74,8

W 2017 r. liczba świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyniosła 3,5 tys. i była wyższa o 2,9% niż w 2016 r., koszt tych świadczeń ukształtował się na poziomie 17,1 mln zł, tj. o 16,5% wyższym niż w 2016 r. Koszty świadczeń z tytułu wypadków przy pracy stanowiły 85,9% ogółu kosztów świadczeń (87,3% w 2016 r.). Średni koszt świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2017 r. wyniósł 4876 zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy - 4505 zł, w 2016 r. odpowiednio: 4308 zł i 3973 zł.

6. Wypadki przy pracy

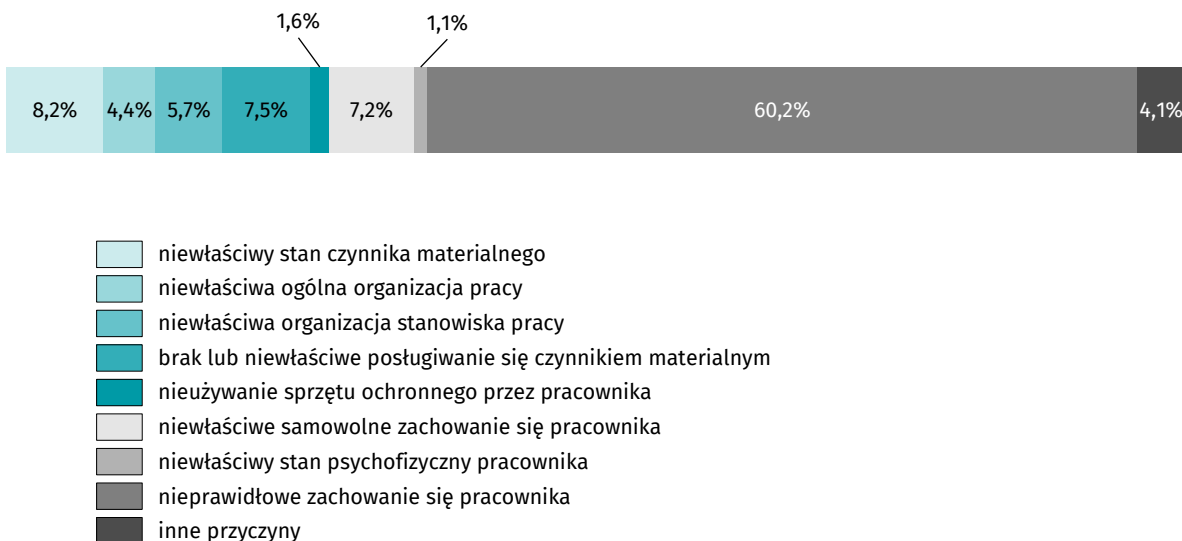
Zagadnieniem ściśle związanym z rynkiem pracy jest bezpieczeństwo pracy. W 2017 r. w zakładach województwa śląskiego odnotowano 12188 wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, w tym 43 to wypadki zbiorowe. W porównaniu z danymi z 2016 r. liczba wypadków przy pracy była wyższa o 346, a liczba wypadków zbiorowych o 2. Łączna liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy wyniosła 12265 i była wyższa o 353 niż w 2016 r. Wśród poszkodowanych większość stanowili mężczyźni – 67,3% (67,2% w 2016 r.).

W wyniku wypadków przy pracy w 2017 r. śmierć poniosło 35 osób, tj. więcej niż w 2016 r. (34 osoby), ciężkie uszkodzenie ciała odniosło 107 poszkodowanych, tj. o 39 poszkodowanych więcej niż w 2016 r. Innych obrażeń ciała doznało 12123 osób, natomiast w 2016 r. – 11814. Najwięcej poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (7 osób) i przetwórstwie przemysłowym (6 osób); w 2016 r. w górnictwie i wydobywaniu (12 osób) oraz w przetwórstwie przemysłowym (7 osób).

Jedną z miar opisujących bezpieczeństwo pracy jest wskaźnik wypadkowości (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie), tj. liczba osób poszkodowanych na 1000 pracujących, która w 2017 r. wyniosła 7,53 (7,48 w 2016 r.).

Najwięcej poszkodowanych w wypadkach przy pracy odnotowano w podmiotach prowadzących działalność w zakresie: przetwórstwa przemysłowego, tj. 31,7% (32,1% w 2016 r.), górnictwa i wydobywania, tj. 12,1% (11,6%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych, tj. 11,6% (11,2%).

Wykres 9. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup przyczyn wypadku w 2017 r.

Biorąc pod uwagę osoby poszkodowane według grup zawodów najliczniejszą grupę poszkodowanych w wypadkach przy pracy odnotowano wśród operatorów maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych – 2197 (2142 w 2016 r.) a pod względem wieku, najliczniejszą grupę poszkodowanych stanowiły osoby w grupie wieku 35-44 lata 27,6% (przed rokiem 25-34 lata – 28,8%).

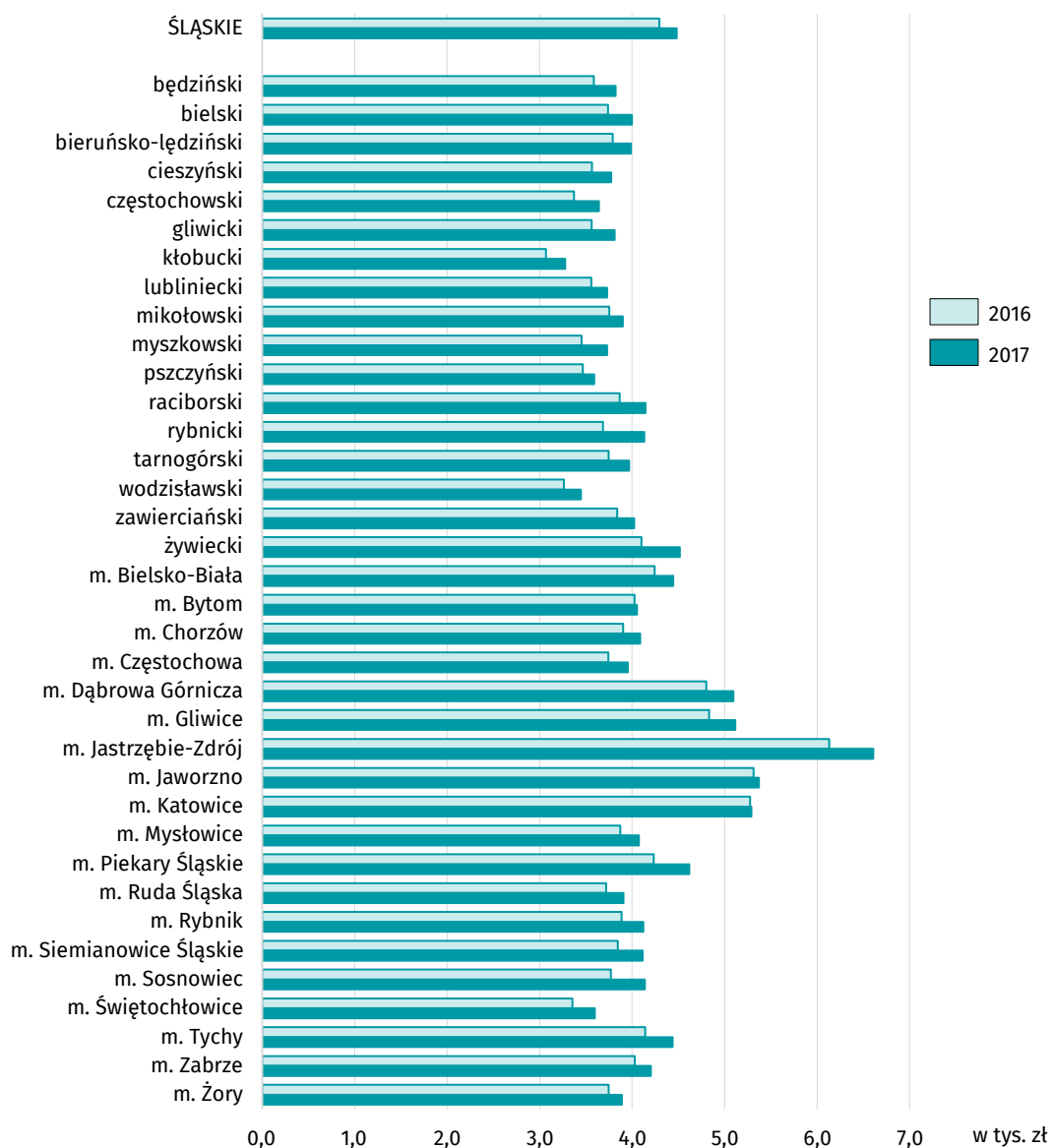
Analizując wypadki przy pracy pod kątem wydarzeń powodujących powstanie urazów u osób poszkodowanych w 2017 r. dominowały: zderzenie z nieruchomym obiektem lub uderzenie w niego – 28,6% ogólnej liczby wydarzeń (23,9% w 2016 r.), uderzenie przez obiekt w ruchu – 24,7% (24,1% w 2016 r.), kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym – 18,9% (17,6%). W powyższych grupach łącznie zostały poszkodowane 8852 osoby (7812 w 2016 r.).

7. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W 2017 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej wyniosło 4247,44 zł i w skali roku wzrosło o 4,6% (w 2016 r. wzrost o 2,3%). W porównaniu z 2016 r. wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto odnotowano we wszystkich sekcjach, najwyższy w: zakwaterowaniu i gastronomii (o 10,2%), informacji i komunikacji (o 9,7%), przetwórstwie przemysłowym oraz w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (po 7,1%). Najniższy wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto wystąpił w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 1,0%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób według siedziby zarządu jednostki w 2017 r. ukształtowało się na poziomie 4481,57 zł, tj. o 4,3% wyższym niż w 2016 r. Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto zanotowano we wszystkich powiatach, w tym najwyższy w powiatach rybnickim (o 12,1%) i żywieckim (o 10,1%), natomiast najniższy w Katowicach (o 0,3%) i Bytomiu (o 0,7%).

Wykres 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie śląskim była najwyższa w porównaniu z liczbą w pozostałych województwach. W 2017 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie wyniosła 1151,4 tys. i była wyższa o 0,2% niż w 2016 r. Wśród nich dominowali świadczeniobiorcy z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych 1115,4 tys. (96,9%), natomiast pozostałe 36,0 tys. (3,1%) to rolnicy indywidualni. W ramach świadczeniobiorców z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wzrosła przeciętna liczba pobierających świadczenia emerytalne (o 1,5%), obniżyła się natomiast przeciętna liczba pobierających rentę inwalidzką (o 5,3%) oraz rentę rodzinną (o 0,4%).

Tablica 3. Przeciętna liczba emerytów i rencistów^a

Wyszczególnienie	2016		2017	
	w osobach	2015 = 100	w osobach	2016 = 100
OGÓŁEM	1149276	100,2	1151366	100,2
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1111995	100,3	1115389	100,3
emerytury	760575	101,2	771693	101,5
renty z tytułu niezdolności do pracy	130556	95,8	123654	94,7
renty rodzinne	220864	99,9	220042	99,6
Rolnicy indywidualni	37281	97,4	35977	96,5

a Przeciętne w roku.

Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne i rentowe brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyniosło 2532,76 zł i w relacji do 2016 r. wzrosło o 2,2%. W 2017 r. przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne i rentowe rolników indywidualnych wyniosło 1390,71 zł i było wyższe o 0,1% niż w 2016 r.

Tablica 4. Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto

Wyszczególnienie	2016		2017	
	w zł	2015 = 100	w zł	2016 = 100
Wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	2477,08	102,0	2532,76	102,2
emerytury	2589,60	102,0	2645,19	102,1
renty z tytułu niezdolności do pracy	2070,50	101,6	2118,88	102,3
renty rodzinne	2329,95	101,4	2371,05	101,8
Rolników indywidualnych ^a	1389,86	99,1	1390,71	100,1

a łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Uwagi metodologiczne

Źródła i zakres danych

Prezentowane dane w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą całej gospodarki narodowej.

Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzonej z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późniejszymi zmianami), która zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowych grupowań:

„**Przemysł**”, który obejmuje następujące sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”,

sekcje G, H, I, J – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”,

sekcje K, L – „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

Dane prezentowane dla województwa, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają poziomowi 2, 3, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573, z późniejszymi zmianami).

Dane dotyczące **aktywności ekonomicznej ludności** opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

Źródłem informacji o **pracujących i wynagrodzeniach** są wyniki rocznych badań statystycznych oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie); wykorzystano sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (Z-06), sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (SOF-1), sprawozdanie z działalności partii politycznych (SOF-3), sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego i organizacji pracodawców (SOF-4) oraz sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw (SP-3). Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 6–12, 22 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, partii politycznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych. W tablicy 1,2–5 zaprezentowane dane dotyczą całej gospodarki narodowej.

Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** według stanu w dniu 31 XII wyszacowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Dane dotyczące **wynagrodzeń** nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tablicy 8 nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób.

Informacje o **wolnych, nowo utworzonych oraz zlikwidowanych miejscach pracy** pochodzą z badania Z-05, **o warunkach pracy** z badania na formularzu Z-10. Dane **o wypadkach przy pracy**, poza wypadkami w indywidualnych gospodarstwach w rolnictwie, opracowano na podstawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Informacje dotyczące **bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy, opracowane zostały na postawie sprawozdawczości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; skrócone nazwy oznaczone zostały w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007)

skrót	pełna nazwa
	sekcje
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Objaśnienia podstawowych pojęć

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu: wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące, jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy, były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

PRACUJĄCY

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- osoby wykonujące pracę nakładczą;
- agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);

- duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub w przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych,
- **przeciętne zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Informacje **o ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby **przyjętych do pracy** zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby **zwolnionych z pracy** zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 1 I 2009 r. do 30 IV 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinne.

Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

BEZROBOCIE REJESTROWANE

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

POPYT NA PRACĘ

Przez **popyt na pracę** rozumiemy zagospodarowane miejsca pracy, określone aktualną liczbą pracujących oraz wolne miejsca pracy.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki: miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nie obsadzone, pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy, w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY

Warunki pracy jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy.

Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** dotyczą osób narażonych na zagrożenia: związane ze środowiskiem pracy (substancje szkodliwe, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat, itp.), związane z uciążliwością pracy (np. w wymuszonej pozycji ciała, w warunkach ciężkiego wysiłku fizycznego lub w warunkach szczególnej uciążliwości), czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą: podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia, w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ: w czasie trwania podróży służbowej, podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony, przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **zbiorowy wypadek przy pracy** traktuje się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia w danym zakładzie, uległy co najmniej 2 osoby.

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie, albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn wypadków** (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.